

навлизат на няколко групи във въздушното пространство на Балканския полуостров при Шкодра.

Бомбардировачите летят в посока Качаник — Бояново — Порой. Достигат София в 21,14 ч на височина 3-4 хил. м. По пътя си хвърлят ракети над Качаник, Мегра, Бояново и Трън. От 21,14 ч до 21,34 ч бомбардират София на три вълни, като предварително осветяват столицата с ракети и осветителни тела окачени на парашути. Пуснати са повече от 70 разрушителни и запалителни бомби. Отделни самолети летят над Берковица, Фердинанд и с. Хайредин, където хвърлят осветителни ракети. На много места самолетите разпръсват позиви. Отбой е даден в 22,48 ч. По време на въздушното нападение само тежките пв батарси водят огън. Огънят е открит в 21,14 ч. Стрелбата се води по командни уреди — звуко- и радиоизмерителни. Тя продължава до 21,34 ч, като за това време са изстреляни 462 снаряда. Изстребителни не излитат. ПВХЗ през цялата нощ гаси пожари. Бомбени попадения има зад Пропековите жилища, върху Италианското училище, на улиците „Иван Асен“, „Регентска“, „Граф Игнатиев“, „6 септември“, „Неофит Рилски“, „Зайчар“, „Габрово“, „Елена“, „Тутракан“, на булевардите „Адолф Хитлер“ и „Фердинанд“. Попадения има и върху училище „Отец Паисий“, банята на кв. „Три кладенци“. Избухват пожари на улиците „Лега“, „Алабинска“, „Граф Игнатиев“, „Цар Самуил“, „Неофит Рилски“, „Пиротска“, „Драгоман“, „Нишка“. Горят Централната телефонна палата, католическата църква на ул. „Цар Борис“, католическото училище на пл. „Възраждане“. Загиват 10 души, от които 7 са от с. Слатина.¹⁹³

30 март 1944 г. Четвъртък. Ясно безоблачно небе. Силен северозападен вятър. Бомбардировачната формация, имаща за задача да бомбардира София е от около 450 бомбардировача „Либрейтър“, „Фортрес-II“, „Митчел“ и „Халифакс“**. При

* „Москито“- двумоторни английски бомбардировачи, производство 1942 г. Двигатели с мощност от по 1350 к.с. Радперепост на крилсте - 16,5 м, дължина - 12,5 м. Полетно тегло - 9130 кг. Бомбен товар до 900 кг. Летят до 3100 км. Скорост на летене до 610 км/ч. Таван на полета - 11 300 м. Екипаж от 2 души.

тази бомбардировка не участва иначе често използваният английски бомбардировач „Ланкастър“***. Бомбардировачите са придружени от около 150 изстребителя „Лайтинг“. В 19,10 ч самолетите са над Тирана, като държат посока Шкодра – Скопие – Босилеград – Земен – София. Първата група е от 15 последователни вълни от по 25 – 30 бомбардировача, охранявани от изстребители. Всяка вълна лети в клин. С това се цели постигане на по-голяма гъстота на бомбените попадения – т.н. „бомбен килим“. Бомбардировачите летят на височина 4-5 хил. м, а изстребителите на 10-11 хил. метра. В 9,35 ч самолетите са над Трън.

Неприятелските самолети са пресрещнати от българските изстребители. Завързва се въздушен бой, но благодарение на численото си превъзходство противникът отбива атаките и продължава полета към целта. В 9,45 ч той достига София. Първата група полита над града в посока Брезник – Банкя – летище Враждебна, бомбардира с разрушителни бомби централната и източната част на столицата, прави завои над Лозенската планина на юг и отлита в западна посока. Една вълна от около 30 самолета, без да извърши бомбардиране, преследвана от българските изстребители, достига до Горна Оряховица и оттам се връща към София, която я достига с втората група. Когато първата група се оттегля на запад към Адриатическо море, втората група от около 30-40 бомбардировача се насочва към София и в 11 ч е над Берковица. Тук тя е пресрещната от 4 изстребителя. Връщаниците се от Горна Оряховица бомбардировачи и втората група пускат над София множество разрушителни и запалителни бомби, след което се отдалечават в западна посока.

** „Халифакс“ са бомбардировачи модел 1942-1943 г. Носят бомбен товар до 1360 кг. Лети на височина до 6650 м. и далечина до 3060 км. Скорост до 419 км/ч. Въоръжение-8 картечници 7,69 мм. През 1944 г. самолетът е усъвършенстван - бомбен товар до 3360 кг, лети до 3470 км. Въоръжение 9 картечници 7,62 мм.

*** „Ланкастър“- английски бомбардировач, четиримоторен, разпереност на крилете 31,10 м, площ 119,5 м², дължина 21,03 м. Лети до 4040 км със скорост до 440 км/ч. Полетно тегло 27 215 кг. Бомби - 1927 кг. Таван на полета - 6650 м. Въоръжение - картечници и оръдия.

След отминаването на първата група населението напуска скривалищата, без да е даден отбой. Така втората група го заварвана улиците.

Този ден поради повреда в телефонните линии между Враждебна и Божурище летище Враждебна е предупредено за въздушния противник със закъснение от 10 минути. От 3/6 орляк, дислоциран на летище Божурище, излитат 20 самолета – една шабна тройка и 3 ята. Водят бой между Брезник и Трън, като боят продължава до района на Кюстендил. За един от летците – подпоручик Христо Костакиев, това е първият въздушен бой – бойно кръщение. Той успява да сваля една „крепост“, която експлодира във въздуха и засяга летящата до нея. Обхванати от пламъци, отломките на двете машини се доразбиват в района на с. Кошарево, Брезнишко. Самолетът на Костакиев е улучен от противника и той каца принудително недалеч от мястото, където димят останките на свалените от него „летящи крепости“. Поручик Любен Кондаков запалва една „летяща крепост“ в района на Радомир – Перник. 672-ро ято, водено от подпоручик Михаил Георгиев, запалва двигателите на две „крепости“. Подпоручик Генчо Димитров сваля един „Лайтинг“. При с. Хераково принудително каца поручик Данев. Във въздушен бой загива фелдфебел Христо Косв Цанков. Самолетът му е открит в района на с. Гълъбник, Радомирско. Към 10,35 ч 3/6 орляк каца. Докато излети отново, бомбардировката е приключила и противникът е отлетял обратно.

Излитането на 1/6 изстребителен орляк е затруднено поради повредите, нанесени на летището при последната нощна бомбардировка. Излитат 25 самолета: 19 Ме-109 и 6 Де-520. Орлякът започва въздушен бой над София и го води до Кюстендил. Капитан Николай Бошнаков сваля една „крепост“, която пада върху югоизточните склонове на Лозенската планина. Поручик Неделчо Бончев сваля друга „крепост“ над източната част на Голо бърдо. Подпоручик Виктор Атанасов сваля една „крепост“, а фелдфебел Атанас Матов – един изстребител, който пада западно от Радомир. Към 10,40 ч орлякът каца за зареждане. Втори път не излита.

2/6 изстребителен орляк е на летище Карлово. От него излитат 28 самолета Де-520. завързват въздушен бой над Панчарево – Вакарел. Преследва противника до Кюстендил. Поручик Богдан Богданов продължава преследването до долината на р. Вардар и докладва за една свалена „крепост“. Загива поручик Иван Бояджиев. Свален е в неравен въздушен бой при с. Жабокрът, Радомирско. Подпоручик Иван Димитров Пашанов е ранен от снаряд в крака. Скача с парашут. По време на приземяването е прострелян от противников самолет и пада тежко ранен в района на с. Долна Козница, Кюстендилско. Подпоручик Кузмов успява да скочи с парашут в района на Вакарел. При с. Алино, Радомирско загива подофицерът Йордан Кубадинов.

Когато началникът на изстребителната школа в с. Долна Митрополия, Плевенско научава за приближаването на противниковата бомбардировъчна формация, сформира по собствена инициатива една четворка от учебни изстребители „Авиа-534“ – „Доган“ с екипаж от инструктори и курсанти. Под негово ръководство четворката излита и в района на Берковица – Враца води въздушен бой, като преследва противника до Радомир. По някои сведения това е първото и единствено използване на този модел самолети в истински бойни действия през войната.

По време на бомбардировката пв артилерия изстрелва 3902 снаряда. Лекият пв взвод на позиция на покрива на Държавната печатница дава загуби – 2 убити. В София тежко засегнати са районите между бул. „Фердинанд“, Цариградско шосе, Военното училище, пл. „Света Неделя“, бул. „Царица Йоана“, бул. „Сливница“. Опожарени са почти всички постройките по бул. „Дондуков“, ул. „Търговска“, ул. „Мария Луиза“, ул. „Клементина“, ул. „Леге“, площад „Александър I“. Пуснати са 3000 разрушителни бомби по 250, 500 и 1500 кг. Разрушени са 3575 сгради. През този ден има пуснати бомби във Врачанско – около 40. бомбардиран е Ниш. При с. Пишурка, Фердинандско, падат 64 бомби. Между селата Прогорелец и Дългоделци, Фердинандско, падат 7 бомби, от които 1 не експлодира. При с. Костеновци, Ломско, падат, но не експлодират 10 бомби.

Общо при бомбардировката загиват 139 души.¹⁹⁴

Дълго догарят пожарите в хотел „България“, Държавната печатница, Народния театър, Министерския съвет, Министерството на финансите и правосъдието. Общо има 2 хиляди пожара. Като зловеща илюминация са експлозиите на 12 хиляди снаряда в погребите. Изгаря и Светия Синод.

В същото време, когато софиянци са в шок от преживяното, ген. Лейтенант Михов в разговор с Богдан Филев с умиление описва новия лагер на военното училище в Банкя и засадените там дръвчета.¹⁹⁵ Здрави нерви или несъпричастие към чуждото нещастие?

При въздушното нападение над София на 30 март от летище Ниш не излита нито един германски самолет в помощ на българските изстребители, въпреки че противникови самолети летят и над Ниш. Командирът на 1-ви корпус донася за това на министъра на войната. Първият отговор на последвалото запитване от българска страна обърква българския генералитет: „Времето беше влажно, а самолетите са тежки.“ Едва по-късно, след няколко разменени служебни писма става ясно, че германските изстребители не са излетели поради разкалящи писти вследствие на продължителни валежи.¹⁹⁶

Бомбардировките на 29 март през нощта и на 30 март през деня по преценка на командването на Въздушните войски имат за цел да тероризират гражданското население и да дезорганизират административния и стопански живот в страната.¹⁹⁷ Едва ли може да се намери някой, който да оспорва това становище.

С оглед на започналото настъпление на Съветската армия и предстоящите преговори на съюзниците с румънското правителство директорите на Обединения разузнавателен комитет на съюзническите войски препоръчват на Комитета на началниците на щаботе да се даде предимство на бомбардировките над румънски обекти.¹⁹⁸ Обикновено във всяка бомбардировка над Румъния участват от 600 до 1000 бомбардировача. В същото